

A tábori hadtáp alakulatok anyagellátásának megszervezése

S. Nagy József alezredes

Az utóbbi években a „Honvédelem” és a „Hadtápbiztosítás” folyóiratokban a Magyar Néphadsereg tábori hadtápjával kapcsolatban számos tanulmány jelent meg. Ezek elsősorban a tábori hadtáp, illetve annak különböző bázisai (elemei) szervezetével, működésével, a hadtápbiztosítás általános rendszerében elfoglalt helyével, szerepével, az MN elvonuló szárazföldi csapatok hadműveleti hadtápbiztosításának tábori hadtáp tagozatra vonatkozó feladataival, illetve a tábori hadtáp vezetésének kérdéseivel foglalkoztak. Az elvonuló szárazföldi csapatok hadtápbiztosításában a tábori hadtápra háruló feladatok, azok végrehajtásának módjai és az ezzel kapcsolatos témák ma már viszonylag ismert területek, azonban kevésbé mondható ez el a tábori hadtáp alakulatok ellátásával, annak megszervezésével és végrehajtásával kapcsolatos kérdésekről. A tábori hadtáp alakulatok hadműveleti viszonyok közötti ellátása az elvonuló szárazföldi csapatok mindenoldalú ellátására irányuló tevékenység szerves részét képezi, s a tábori hadtáp működőképessége biztosításának egyik alapvető kérdése. Ebből kiindulva kívánatosnak látszik annak megfelelő mélységű elméleti kidolgozása.

Az 1972. évben végrehajtott „TRANZIT-72” tábori hadtáp parancsnoki és törzsvezetési gyakorlat során felszínre került problémák között jelentős helyet foglalt el e téma nem kellő mélységű ismerete annak ellenére, hogy a gyakorlaton részt vevő állomány a tervező-szervező tevékenység során többé-kevésbé eredményes kísérletet tett a tábori hadtáp alakulatok ellátásának megszervezésére.

A közel kétszáz tábori hadtáp alakulat több ezer négyzetkilométeres területen szétszórva, — az alakulatok egy részének viszonylag hosszabb idejű (néhány napos) egyhelyben történő településével, más részének szinte állandó mozgásával — fejti ki tevékenységét. Ezért komoly jelentősége van saját szükségleteik kielégítésére irányuló tevékenység megfelelő szintű szervezettségének, megalapozottságának.

E tanulmányban a tábori hadtáp alakulatok anyagi szükségleteinek elemzésével, a szükségletek kielégítésének megszervezésével kívánok foglalkozni azzal a céllal, hogy a tábori hadtáp felkészítésének, működőképessége fenntartásának ezen területe elméleti megalapozásához — ha szerény mértékben is — hozzájáruljak.

A tábori hadtáp alakulatok várható anyagi szükségletei

A tábori hadtáp alakulatok anyagi ellátása megszervezésénél, azok szükségleteinek vizsgálatából célszerű kiindulni. A harcoló csapatokhoz hasonlóan a szükségletet a tábori hadtápnál is a várható felhasználás és a fenntartandó készletek összessége adja. A szükségletek e két alapvető összetevője azonban a harcoló csapatokétól mind szerkezetileg, mind mennyiségileg jelentős mértékben eltér. Addig, amíg a harctevékenységeket folytató csapatoknál a rakétákkal, lőszerrel való ellátásnak döntő jelentősége van, a tábori hadtáp alakulatok ellátásában a lőszerrel való ellátás csak másodlagos jelentőségű. A különböző anyagfajták ellátásában betöltött szerepét a tábori hadtáp alakulatok rendeltetése határozza meg. A gépkocsi szállító csapatoknál az üzemanyag, a kórház bázisok intézeteinél az egészségügyi anyag, a javító-vontató egységeknél a különböző technikai eszközök javításához szükséges anyagok képezik az alapvető anyagi eszközöket.

A tábori hadtáp alakulatoknál fenntartandó készletek meghatározásánál differenciálni célszerű egyrészt alakulatonként, másrészt anyagfajtánként. A készletek szintjét nem célszerű a hadsereg-hadművelet kezdetéhez, illetve befejezéséhez, vagy annak egyes időszakaihoz viszonyítva megszabni, inkább a települési körlet elfoglalásának és elhagyásának időpontját, vagy egy-egy szállítási feladat kezdetét és befejezését alapulvéve látszik helyesebbnek azok meghatározása. A készletek szintjének meghatározásánál az egyes alakulatok alaptevékenységét nem befolyásoló anyagfajtákból — ha a helyzet megkívánja — megengedhető a 100%-nál alacsonyabb szintű (60—70%) feltöltöttség is.

A tábori hadtáp alakulatok anyagellátása megszervezésének kérdései előtt célszerű vizsgálni a szükségleteket meghatározó tényezőket és a szükségletek várható mértékét.

1. A tábori hadtáp alakulatok anyagi szükségleteit meghatározó tényezők

A tábori hadtáp alakulatok anyagi szükségletei az MN elvonuló szárazföldi csapatok anyagi szükségleteinek szerves részét képezik, s a tábori hadtáp alakulatok állományának közvetlen ellátásához, technikai eszközeik hadrafoghatóságának, üzemeltetésének biztosításához, működőképességük fenntartásához, rendeltetésüknek megfelelő tevékenységük folyamatos végzéséhez szükséges anyagi eszközök összességét foglalja magába. Alapvetően mint fentebb már említettem — a biztosítási feladatok végrehajtásához (fogyasztásra), illetve az elrendelt készletek fenntartásához szükséges anyagok az összetevői. E két tényező közül az előbbi képezi a változó, az utóbbi a viszonylag állandó tényezőt. Állandónak minősíthető — az utóbbi elem — a készletek — elsősorban azért, mert a fenntartandó készletek szintje általában a harckészültségi utasításban elrendelt szinthez igazodik, attól csak bizonyos mértékben és csak ideiglenes jelleggel térhet el. A szükségletek alakulását az állandó és változó ténye-

zök nem egyenlő mértékben határozzák meg. A szükségletek változása, alakulása elsősorban a tábori hadtáp alakulatok részére megszabott — rendeltetésüknek megfelelő — biztosítási feladatok teljesítéséhez szükséges anyagi eszközök mennyiségétől függ, így a szükségletek mértékét, azok alakulását meghatározó tényezők vizsgálatának erre célszerű irányulnia.

A harctevékenységet megvívó csapatok anyagfogyasztását elsősorban és közvetlenül az ellenség tevékenysége, aktivitása, védelme szilárdságának foka, az alkalmazott pusztító eszközök fajtái és egyéb tényezők határozzák meg. A tábori hadtáp alakulatok anyagfogyasztása ezzel szemben nem elsősorban a fenti tényezők függvénye, azok csak közvetve gyakorolhatnak hatást arra. A tábori hadtáp alakulatok anyagfogyasztását elsősorban a biztosítási feladatok mértéke, a végrehajtás feszítettsége, az ellátó bázisok közötti távolság, az áttelepülések gyakorisága, a közlekedési hálózat állapota, az előljáró tagozat (központ hadtáp) besegítésének mérvé, a működés körletének gazdasági adottságai, a hadműveleti irány katonaföldrajzi sajátosságai, az évszak, az éghajlat és időjárás, a terep szennyezettségi viszonyai és egyéb tényezők határozzák meg. Az ellenség tevékenysége csak közvetve — a saját csapatok által az anyagi eszközök felhasználása mértékén, a technikai eszközök harcból való kiesésén keresztül, illetve a sérültek és sebesültek áramlásának ütemén keresztül gyakorolhat hatást a hadtápalakulatok anyagfogyasztásának alakulására.

A hadtápalakulatok által végrehajtandó biztosítási feladatok mértéke, terjedelme az anyagfelhasználás volumenét befolyásolja az alakulatok rendeltetésének megfelelő differenciáltsággal. A gépkocsi szállító csapatok igénybevétele nagymértékben függ a hadtápbiztosításra hozott elhatározástól. A hadműveletek kezdetén például, amikor a csapatok ellátása a határmenti bázisokról, vagy a központhadtáp által létesített kirakó állomásokról történhet és a veszélyeztetettségű időszakban lehetőség volt a tábori hadtáp alakulatok készenlétének elérésére, előfordulhat, hogy a Tábori Előretolt Bázis készletével felmálházott gépkocsi szállító zászlóalj igénybevétele minimális lesz. Ebből következően az általuk felhasználásra kerülő anyagi eszközök mennyisége is az átlagosnál kevesebb lehet. Ilyen helyzet alakult ki a „TRANZIT-72” gyakorlaton is. A hadművelet első napjait követően feszített ütemű szállítási feladatokat kellett megoldani, s az anyagfogyasztás volumene is ennek függvényében emelkedett.

Másik lényeges meghatározó tényező az ellátó bázisok közötti távolság: a Tábori Mögöttes Bázis (TMB) és a Tábori Előretolt Bázis (TEB) között, illetve a Tábori Előretolt Bázis és a Hadsereg Mozgó Bázis (MB) között. Ha a hadműveletek folyamán a TMB nagy távolságra lemarad, a szállítások végrehajtása nagyobb volumenű feladatot jelent, nagyobb anyagigényrel is jár.

Az áttelepülések gyakorisága nemcsak a szállító kötelékek, hanem valamennyi hadtáp alakulat anyagfogyasztását befolyásolja. A 2—3 naponként végrehajtott áttelepülés lényegesen több anyagfelhasználást eredményez, mint az 5—6 naponkénti áttelepülés.

A közlekedési hálózat állapota mind a vasúti, mind a közúti csapatok anyagfogyasztását jelentős mértékben meghatározza. A közlekedési há-

lőzat rombolásának bekövetkezése után ezen alakulatok tevékenysége intenzívebb lesz, anyagfogyasztásuk is lényegesen emelkedni fog.

A központhadtáp szállító kötelekeinek besegítése a tábori hadtáp tagozat (esetleg hadsereg tagozatig) szállítási feladatainak megoldásába jelentős mértékben csökkentheti a tábori hadtáp alakulatok igénybevételét, ezen keresztül az általuk felhasználható anyagi eszközök mennyiségét is.

Az adott hadműveleti irány, vagy a tábori hadtáp működési körleteinek gazdasági adottságai azáltal, hogy lehetővé teszik az anyagi eszközök egyrészének helyszínen történő beszerzését, nagyobb szállítási és tárolási feladat végrehajtásától mentesíthetik a tábori hadtáp alakulatokat, ami kedvezően befolyásolhatja anyagszükségletük alakulását.

A katonaföldrajzi sajátosságok, az évszak, az éghajlati viszonyok a harcoló csapatokhoz hasonló módon gyakorolnak hatást a hadtápalakulatok anyagszükségletére.

2. A tábori hadtáp alakulatok anyagi szükségleteinek várható mértéke

Az alkalmazás, csoportosítás, a feladatok és azok végrehajtásának körülményei függvényében a tábori hadtáp alakulatok anyagi szükséglete széles határok között ingadozhat.

A végrehajtott gyakorlatok tapasztalatai és az 1/4. témában végzett kutatások alapján számított adatok szerint a tábori hadtáp alakulatok napi anyagfogyasztása az első hadsereg hadművelet folyamán az alábbiak szerint alakulhat:

lövész lőszer	0,05—0,08 ja	12— 18 tonna
lé. lőszer	0,5 —0,6 ja	6— 7 tonna
benzin	0,2 —0,4 ja	220—440 tonna
gázolaj	0,2 —0,4 ja	160—320 tonna
kenőanyag	—	20— 30 tonna
élm.	1 ja	100 tonna
egyéb anyag		80—130 tonna

Mindösszesen (kerekítve) 600—1000 tonna

Mint a táblázat szemlélteti, a tábori hadtáp alakulatok által naponta csaknem annyi anyag kerül felhasználásra, mint egy első lépcsőben harcoló gépesített lövészadosztálynál. A felhasznált anyagok összetétele azonban lényegesen eltér a harcoló csapatokétól, a lőszer felhasználás nem jelentős, elsődleges szerepe az üzemanyagnak van, jelentős még az élelmezési anyag, egyéb anyagok közül az egészségügyi, páncélos és gépjármű javító anyagok.

A fenti normákat alapulvéve az első hadsereg hadművelet folyamán a tábori hadtáp alakulatok által felhasználásra kerülhet:

lövész lőszer	0,35—0,55 ja	80— 120 tonna
lé. lőszer	3,5 —4,2 ja	40— 50 tonna
benzin	2—3 ja	2200—3300 tonna
gázolaj	2—3 ja	1600—2400 tonna
kenőanyag		200— 250 tonna
élm.	6—8 ja	600— 800 tonna
egyéb anyag (15%)		700—1000 tonna

Mindösszesen (kerekítve)

5400—8000 tonna

A tábori hadtáp alakulatok által az első hodsereg hadművelet időszakában felhasználásra kerülő anyagok mennyisége az elvonuló szárazföldi csapatok által összesen felhasználandó anyagi eszközöknek mintegy 15—20%-át jelenti. A tábori hadtápfőnökség ellátást tervező-szervező tevékenységének jelentős részét kell képezze a seregtest felé irányuló tevékenység mellett, saját hadtápalakulatok szükségletei kielégítésének tervezése-szervezése, ugyancsak komoly megterhelést jelent a tábori hadtáp raktárainak (szolgáltató üzemeinek) is a tábori hadtáp alakulatok kiszolgálása.

A fenti táblázatokban szemléltetett jelentős mennyiségű anyagi eszközök rendszeres időközönként történő kiadása, a harcoló csapatok felé irányuló ellátási tevékenység méreteit megközelítő megterhelést jelent. Ugyanis addig, amíg a hadsereg anyagi szükségleteinek kielégítése ha az anyagok volumenét tekintve többszörösét is jelenthetik a tábori hadtáp alakulatok részére biztosítandó anyagoknak, csak egy, esetleg kettő, három helyre történő szállítást (vételezést) jelent. Ugyanakkor a tábori hadtáp alakulatok ellátása — az alakulatok nagy számából eredően — egyidőben sok vételező szerv közvetlen kiszolgálásával jár, s a raktárak (szolgáltató üzemek) kapacitásának jelentős mértékű igénybevételét eredményezi.

Annak ellenére, hogy az utóbbi években — főleg a „VELENCE-II” szervezéssel végrehajtott szervezeti korszerűsítések következtében a tábori hadtáp alakulatok jelentős része középírányító (bázis) főnökségek alárendeltségébe tartozik — ezáltal csökkentésre került a közvetlenül vezetett alakulatok száma — az ellátandók számát tekintve lényegesen kisebb mérvű csökkenés következett be. A tábori hadtáp alakulatok kiszolgálása továbbra is bonyolult, szétaprózott tevékenységet jelent.

A különböző szervezetű és rendeltetésű hadtápalakulatok anyagi szükségletei méretüket és összetételüket tekintve jelentős különbségeket mutatnak. Az eltérések mértéke a következő táblázat adataiból hozzávetőlegesen megítélhető:

A napi anyagfelhasználás (változat)

Hadtáp alakulatok megnevezése	Lőszer		Hajtóanyag		Élm.		Egyéb ag. t	Összesen t (kerekítve)
	ja.	t.	ja.	t.	ja.	t.		
gk. száll. z.	0,08— 0,1	0,3	0,6— 1	20	1	0,8	2	23
ö. eü. osztag	0,02— 0,03	0,01	0,3— 0,4	0,8	1	0,3	0,5	2
ku. kom. dd.	0,1— 0,15	4	0,4— 0,5	70	1	8	5—10	90
va. dd.	0,06— 0,1	3	0,2— 0,4	40	1	8	10	60
gk. vez.	0,08— 0,1	0,1	0,6— 0,8	28	1	0,5	2—3	30
hk. vez.	0,08— 0,1	0,1	0,6— 0,8	50	1	0,5	2—3	53
létü. e.	0,5— 0,6	7	0,2— 0,3	6	1	1,5	2	16

A táblázat alapján érzékelhető az egyes hadtáp alakulatok napi anyagfelhasználásának volumene közötti különbség. A táblázatban szereplő néhány hadtáp alakulat közvetlenül a táborigi hadtápfőnökség alárendeltségébe tartozik, tehát ellátásilag is önálló. A táborigi hadtáp bázisfőnökségei állományába tartozó intézetek, szervek anyagszükséglete, napi felhasználása a táblázatban közölt alakulatokéhoz viszonyítva lényegesen kevesebb.

II.

A táborigi hadtáp alakulatok anyagi szükségletei kielégítésének lehetőségei

Az előző pontban vázolt szükségletek a táborigi hadtáp előrevonásának (átcsoportosításának) befejezése után, az első hadművelet időszakában adódhatnak, magának az előrevonásnak a szükségleteit nem tartalmazzák.

A táborigi hadtáp alakulatok ellátásának megszervezése keretében az előrevonás ideje alatt jelentkező szükségletek kielégítésének kérdéseit nem érinti, mivel annak biztosítása az előrevonási útvonalak közelében levő bázisokról az ÁHKSZ időszakában készített külön tervek alapján történik.

E kérdés keretében a táborigi hadtáp alakulatok hadműveleti viszonyok közötti ellátása megszervezésének alapjaival, az anyagi utalások lehetőségeivel és az ellátás folyamatosságának biztosításával kívánok foglalkozni.

A tábori hadtáp alakulatok ellátása megszervezésének alapját a tábori hadtáp csoportosítása, s a csoportosításon belül az ellátó bázisok és az ellátandó hadtáp alakulatok egymáshoz viszonyított elhelyezése képezi. Előljáróban leszögezhetjük, hogy a tábori hadtáp alakulatok anyagi ellátásának alapvető forrását a TEB és TMB raktáraiban felhalmozott készletek képezhetik. Az ellátás rendszerének kialakításakor ennek megfelelően két alapvető csoportot célszerű létrehozni, úgymint a Tábori Előretolt Bázisról vételezők csoportját, illetve a Tábori Mögöttes Bázisról vételezők csoportját.

A „TRANZIT-72” gyakorlaton alapvetően kialakításra került a tábori hadtáp elvi csoportosítása, mely szerint a tábori hadtáp első lépcsőjébe tartozhatnak:

— a THF-ség a biztosító és kiszolgáló csapatokkal és a THF tartalékkal,

- két kórház bázis,
- a Tábori Előretolt Bázis,
- gépkocsi szállító alakulatok,
- a javító-vontató egységek és üzemek,
- közúti komendáns dandár,
- egyéb alakulatok.

A tábori hadtáp második lépcsőjének állományába tartozhatnak:

- a tábori mögöttes bázis,
- a tartalékban levő kórház bázis,
- a vasúti dandár,
- hadifogolygyűjtő állomás,
- egyéb alakulatok.

A felsorolt csoportosítás magába foglalja a tábori hadtáp csaknem kétszáz önálló hadrendi elemét, nem részletezve a bázisok állományába tartozó, illetve a THF-ség vezetési pontján és annak közelében települő számos hadtáp alakulatot.

Az ellátási csoportok kialakítását megelőzően, célszerű megvizsgálni, hogy mely ellátási ágak területén, milyen mérvű ellátási feladatok jelentkezhetnek és az ellátási forrásként számításba vehető tábori előretolt, illetve mögöttes bázis hogyan képes a jelentkező igények kielégítésére.

Az előző fejezetben vázoltam a szükségletek alakulását és várható mértékét, annak alapján megállapítható, hogy a legjelentősebb ellátási feladatok az üzemanyag szolgálat terén jelentkeznek. Jelentős továbbá az élelmezési ellátás, egyéb anyagok közül az egészségügyi, a páncélos és gépjármű anyagokkal való ellátás. Számolni kell még kisebb mértékű, de rendszeres lőszerellátással és jelentősebb volumenű ruházati szolgáltató jellegű tevékenységgel.

Üzemanyag ellátás terén a tábori hadtáp alakulatok részére az első hadsereg hadműveletben mintegy 4000—6000 tonna igénnyel számolhatunk (az össz. anyagfelhasználás 60—70%-a), naponta ez mintegy 400—800 tonna üzemanyag felhasználást jelent. Legnagyobb mennyiségben fogyasztó hadtáp alakulatok a gépkocsi szállító zászlóalj (naponta egyenként mintegy 20—25 tonna, az öt szállító zászlóalj egy napi felhasználás).

lása mintegy 100—120 tonna üzemanyag), gépkocsi, illetve harcokosi vontató zászlóalj (naponta összesen 70—90 tonna), a közúti komendáns dandár, vasúti dandár, kórházbázisok kiszolgáló ellátó zászlóaljai stb. Igen komoly problémát jelent a gépkocsi szállító zászlóalj folyamatos feltöltésének biztosítása, ugyanis azok igénybevétele szükségessé teszi a naponkénti rendszeres feltöltést. A szállító zászlóalj állományába egyenként mintegy 130—160 db gépjármű tartozik, azok feltöltése komoly időigénnyel jár, figyelembe véve a szállítási feladatok feszítettségét is. A napi hajtóanyag szükséglet egyidőben való felvételezésének lehetősége a szállító zászlóalj által, a rendszeresített töltőgépkocsik számát tekintve biztosított, ugyanis napi 20—25 tonna hajtóanyag befogadására a rendszeresített töltőgépkocsi elegendő. Azonban figyelembe véve azt a tényt, hogy a valóságban ezen eszközök a népgazdaságból kerülnek biztosításra és azok helyett nagyobb részben tehergépkocsik vannak biztosítva, jelentős nehézségek adódhatnak a feltöltések időbeni végrehajtásában, olyan mértékben, hogy kihatással lehet az a szállítási feladatok végrehajtására is. 130—160 db gépjármű feltöltése hordókból, kézi szivattyúkkal rendkívül körülményes és időigényes feladat, feltétlen a szállítási feladatok végrehajtásnak rovására megy. Ehhez hasonló probléma a tábori hadtáp többi alakulatnál is mutatkozik. Az üzemanyag feltöltés zökkenőmentes végrehajtása, más anyagokkal való ellátással együtt a hadtáp alakulatok felkészítésének, működőképességük fentartásának alapvető követelménye. Az e téren jelentkező nehézségek, problémák az elvonuló szárazföldi csapatok hadműveleti hadtápbiztosításának sikerét nagymértékben befolyásolhatják.

Az üzemanyag ellátásban jelentősebb fogyasztónak számító tábori hadtáp alakulatok főként a tábori hadtáp első lépcsőjében kerülnek alkalmazásra. Így ellátási forrásként ezek részére elsősorban a tábori előretolt bázis jöhet számításba.

Az élelmezési ellátás szintén naponként rendszeresen jelentkező feladat, volumenét tekintve az üzemanyag ellátás után a legjelentősebb. Az ellátás fő terhe e területen is az első lépcsőre, azaz a TEB-re hárul. A tábori hadtáp csapatok élelmezésében jelentős szerepet tölt be a hideg élelemmel való ellátás, elsősorban a gépkocsi szállító, a harcokosi és gépjármű vontató, sebesült szállító gépkocsi és egyéb — rendszeresen mozgásban levő — hadtáp alakulatoknál. Igen jelentős feladat az élelmezési ellátáson belül a folyamatos kenyérellátás biztosítása. A naponta mintegy 30 tonna kenyér előállítás (csak a tábori hadtáp alakulatok részére) feszített ütemű tevékenységet követel. Az ellátandó tábori hadtáp alakulatok nagy száma, azok kiszolgálása a tábori hadtáp élelmezési raktárainak kapacitását szinte teljes egészében lekötné (főként a tábori hadtáp első lépcsőjében). Ezért gondosan meg kell tervezni az utaltság rendszerét, hogy minimálisra csökkenjen azon alakulatok száma, melyek közvetlenül a TEB, illetve TMB élelmezési raktáraktól vételeznek.

A lőszer ellátás a tábori hadtáp alakulatoknál nem bír elsődleges jelentőséggel, mutatja ezt az össz-anyagfelhasználásban betöltött szerepe is (1—2%). A tábori hadtáp legjelentősebb lőszer felhasználó alakulata a légvédelmi tüzérezred, amely naponta az ellenség légitévékenységétől függően mintegy 5—7 tonna légvédelmi lőszert használhat fel.

A légvédelmi lőszerfelhasználás is elsősorban a tábori hadtáp első lépcsőjében jelentkezik, ugyanis a légvédelmi tüzérezred alkalmazása — ütegcsoportonként megosztva — elsősorban az önálló rakéta szállító osztály (különleges üzemanyag bázis) és a tábori hadtápfőnökség vezetési pontjának alkalmazására történhet.

Említésre méltó még a páncélos és gépjármű javító anyagokkal történő ellátás, ugyanis a több ezer gépjárművel rendelkező tábori hadtáp a kis és középjavítások elvégzéséhez jelentősebb mennyiségű javítóanyagot használhat fel, figyelembe véve a népgazdaságból bevonult gépjárművek várható állapotát.

Ruházati ellátás terén elsősorban a szolgáltatás jellegű feladatok számottevőek. A tábori hadtáp alakulatok állománya több tízezer főt számlál, azok hetenkénti rendszeres fehérnemű cseréjének végrehajtása egyéb mosatási, javítási, vegytisztítási igényeinek kielégítése, a tábori kórházak fehérnemű ellátása jelentős kapacitást igénylő feladatok.

A fenti, fontosabb ellátási feladatok áttekintése után célszerű megvizsgálni, hogy azok biztosítására a tábori hadtápon belül milyen lehetőségek vannak.

A számításba jöhető alapvető ellátási források a TEB és TMB. A tábori hadtáp első lépcsőjében alkalmazásra kerülő alakulatok a TEB, a második lépcsőjében levők a TMB készleteiből kerülhetnek alapvetően feltöltésre.

A TEB előretolt lőszer, üzemanyag, élelmezési, pc. és gépjármű anyag, műszaki és egészségügyi anyag raktárakkal rendelkezik, tehát az első lépcső alakulatainak alapvető anyagi eszköze szükséglete a TEB raktáraiból biztosítható. Nem megoldott a kenyér ellátás és a fehérnemű csere, valamint a ruházati vegytisztítás, javítás, mivel a TEB állományában ilyen jellegű üzemek nincsenek, azonban a TMB állományából a TEB megerősítésére tábori sütőde, illetve ruházati szolgáltatást végző üzem részleg vezényelhető, mint az a „TRANZIT-72” gyakorlaton történt. A TMB szervezetében minden anyagcsoportról tároló raktár megtalálható, így a tábori hadtáp második lépcsőjében levő alakulatok ellátása minden anyagfajtára vonatkozóan megoldható.

A tábori hadtáp alakulatok ellátási utaltságát a fentiek figyelembevételével úgy célszerű kialakítani, hogy a TEB, TMB raktárak tevékenységének középpontjában a hadsereg ellátási feladatai állhassanak, ne kelljen a tábori hadtáp alakulatok ellátására a megengedettnél több időt fordítani. Ez úgy érhető el, ha a tábori hadtáp alakulatok ellátás szempontjából összevonjuk, olyan ellátási csapatokat hozunk létre, amelyekkel biztosítható, hogy a TEB, illetve a TMB raktárakból közvetlenül csak néhány alakulat vételezzon.

Ha közelebbről megvizsgáljuk az ellátás körülményeit, az ellátási feladatok terjedelmét, látható, hogy elsősorban élelmezési és üzemanyag ellátás terén szükséges a központi szabályozás, e két ellátási ág anyagainak fogyasztása mintegy 70—80%-a a tábori hadtáp alakulatok össz-anyagfogyasztásának.

Azonban még e két szolgálatnál sem azonosak a lehetőségek, mert amíg az élelmezési ellátásban az utaltaktól néhány szállító gépjármű összevonásával viszonylag kedvezően megoldható az ellátási csoportok kiala-

kítása, addig az üzemanyag ellátásban olyan problémák mutatkoznak, hogy a szállító eszközök mellett tároló és töltő eszközökre is szükség lenne, azokkal azonban egy-egy alakulat csak a saját állománya ellátásához legszükségesebb mennyiséggel rendelkezik. A lehetőségek függvényében ezért ellátási áganként más-más módszer alkalmazható.

Az élelmiszer ellátásban célszerűnek látszik az alábbi táblázat szerinti utalási rendszert megvalósítani:

Ellátási források	Közvetlenül vételező ellátó alakulatok	Utalt alakulatok	Megjegyzés (utaltak sz.)
TEB előretölt élm. ra.	1. őrezred	THF-ség, hír. z., létü. e., MN MNB táb. pénztár, őszo., úza. bázis	(6)
	2. KBF, KEZ	35—40 eü. intézet	(35—40)
	3. KBF, KEZ	30—35 eü. intézet	(30—35)
	4. TEB kiszó. szd.	TEBF-ség, hír. szd., mű. szd., TEB raktárak, öt gk. száll. z.	(14)
	5. ku. dd.	alárendelt alegységek	(5—7)
	6. gk. jav. üzem	gk. vez., hk. vez., hk. jav. ü. fv. jav. ü., hír. jav. ü., mű. jav. ü., htp. techn. bázis	(7)
	7. tartalékok	THF tartalék, eü. tartalék és THF közv. eü. alakulatok	(25—30)
TMB élm. ra.	1. kiszolgáló z.	TMBF-ség, hír. szd. mű, szd., vv. z., kat. ker. v.	(5)
	2. Ra. gk. száll. z.	11 önálló raktár, HFGYÁ	(12)
	3. KBF KEZ	30—35 eü. intézet	(30—35)
	4. va. dd.	alárendelt csapatok és a TMBt- megerősítő alegységek	(8—10)

A táblázatnak megfelelően kialakítandó utalási rendszer szerint a TEB élm. raktára közvetlenül csak 7 alakulattal foglalkozna, a TMB élm. raktárától 4 alakulat vételezne közvetlenül. Ennek megvalósítása lehetővé tenné, hogy a raktárak elsősorban a seregstest (-ek) ellátásával foglalkozhassanak, azonban a THF-ség élelmezési szolgálat főnökségének jelentős szervezési feladatokat kellene hozzá megoldani, úgymint:

- az utalványozás rendszerének ilyen módon való kialakítása;
- az egyes ellátási csoportok állománya szerint azok szükségleteinek egy tételben történő kidolgozása;
- az ellátó alakulatoknál összevont (megerősített) élm. raktár létrehozása az utaltaktól való vezénylés útján;
- a napi létszámjelentések ellátási csoportonkénti rendszerének megvalósítása és egyéb feladatok.

Üzemanyag ellátásban ez a rendszer már kevésbé követhető, ugyanis a töltő, tároló eszközök korlátozott mennyisége nem teszi lehetővé a hasonló méretű utalásokat. A TMB körletében, illetve a tábori hadtáp második lépcsőjében, ahol viszonylag nem sok a hadtáp alakulatok száma és két üzemanyagraktár áll rendelkezésre nem okoz problémát az ellátás megszervezése. A tábori hadtáp első lépcsőjében, ahol a tábori hadtáp állományának mintegy kétharmada kerül alkalmazásra, ezzel szemben komoly problémák adódhatnak.

A folyamatos üzemanyag ellátás biztosítása végett a seregestest (-ek) ellátása elsődlegességének szemelőtt tartásával a TEB előretolt üzemanyag raktárának egy részét feltétlen a tábori hadtáp alakulatok ellátására kell kijelölni és berendezni.

Az ellátás megvalósítására két változat lehetséges. Egyik változatban a TEB körletén belül, annak egy önálló területén lehetne berendezni a tábori hadtáp alakulatok vételező helyét, ahonnan a magasabbegységek és a THF közvetlen önállóan vételeznének kisebb mérvű utalások kialakításával. A másik változatban a tábori hadtáp alakulatok ellátására kijelölt raktár részleg megosztva — ellátó pontokat alkotva — települne az első lépcső csoportosításának megfelelően a következők szerint:

— egy ellátó pont működne a TEB körletében és annak közvetlen közelében működő alakulatok ellátására;

— egy ellátó pont a THVP és biztosító alakulatai, valamint a tartalékok ellátására;

— egy ellátó pont a KBF-ek ellátására;

— egy ellátó pont a technikai javító és vontató alakulatok ellátására, azok körleteiben, illetve annak közelében. Az ellátás változatainak megválasztásának figyelembevételével kell történnjen, hogy a rendelkezésre álló üzemanyag szállító kapacitás elsősorban a hadsereg szükségleteinek kielégítésére kerüljön felhasználásra. Egyéb anyagokkal való ellátásnál elsősorban — ha arra mód van — az élelmezési anyagellátás utaltsági rendszeréhez célszerű igazodni. Azon anyagnemeknél, melyektől a TEB nem rendelkezik készletekkel, a nagy távolság miatt nem célszerű a tábori hadtáp első lépcsőjében levő alakulatokat a TMB raktáraihoz utalni, hanem a lehetőségek függvényében — amennyiben az szükségeltetik — a legfontosabb cikkekből (pl. személyi vegyvédelmi anyagokból) a TEB-nél minimális mennyiségben cserekészletet célszerű létrehozni a TMB készleteiből.

A tábori hadtáp alakulatok ellátásának részletekbe menő, mindenre kiterjedő kidolgozására e tanulmány keretei természetesen szűknek bizonyulnak. Egy-egy ellátási ág problémáinak részletekbe menő vizsgálatához külön-külön tanulmány kidolgozása látszik szükségesnek. E tanulmányban felvetett néhány gondolat úgy vélem elegendő ahhoz, hogy ráirányítsa a figyelmet a hadművelleti hadtáp felső tagozatának belső problémáira, korántsem azzal az igénnyel, mintha azokat a harcoló csapatok anyagi biztosítása meglévő problémái fölé akarnám helyezni. Az elkövetkező időszakban azonban időszerűnek látom e téma behatóbb vizsgálatát, annál is inkább, mivel a működőképesség fenntartása feltételeinek javítása, a hadtáp alakulatok teljesítőképességének fokozása a szervezetek intenzív fejlesztésének lényeges elemeit képezik.